

COMPETENȚELE PROFESIONALE DETERMINATIVE ALE PROFESORULUI DESĂVÂRȘIT

Prof.înv.primar: IACOB ANCA-MARIA
LIC.TEH.EC.,NICOLAE IORGA,,PAȘCANI
ORCID: [0000-0003-2690-8335](https://orcid.org/0000-0003-2690-8335)

Abstract: In my view, the perfect teacher is a complex personality whose purpose is to awaken in students hidden miracles and determine them to find a meaning in the vine, encouraging and motivating them to change. The perfect teacher must encourage his students by his own example, being a self-taught person and have decisive professional skills. The article describes the skills needed for a teacher as well as the recipe for a successful teacher.

Keywords: skills; perfect teacher

Rezumat: În viziunea mea, profesorul desăvârșit este o personalitate complexă care are menirea de a trezi în elevi, miracole ascunse și să-i determine să-și găsească un rost în viață, încurajându-i și motivându-i la schimbări. Profesorul desăvârșit trebuie să-și încurajeze elevii prin propriul exemplu, fiind un autodidact și să dispună de competențe profesionale determinative. În articol sunt descrise competențele necesare unui cadru didactic precum și rețeta unui cadru didactic de succes.

Cuvinte-cheie: competențe; profesor desăvârșit.

„Există numai un singur fel de a înțelege bine oamenii, anume de a nu ne grăbi să-i judecăm, ci de a trăi în peajma

lor, a-i lăsa să se explice, să se dezvăluie zi de zi și să se zugrăvească ei înșiși în noi.,(Ch. A. Sainte-Beuve)

În viziunea mea, profesorul desăvârșit este o personalitate complexă care are menirea de a trezi în elevi, miracole ascunse și să-i determine să-și găsească un rost în viață, încurajându-i și motivându-i la schimbări. Profesorul desăvârșit trebuie să-și încurajeze elevii prin propriul exemplu, fiind un autodidact și să dispună de competențe profesionale determinative.

Profilul profesional pentru o carieră didactică impune deținerea simultană, de către persoana implicată în activități de tip instructiv-formativ, a patru categorii de competențe:

➤ *competență științifică* (abilități cognitive necesare pentru procesarea informațiilor; capacități de vehiculare a cunoștințelor; experiență didactică flexibilă; capacitatea de recurs la strategii rezolutive variate; aptitudini necesare pentru cercetare și experimentare; strategii creative; operații mentale flexibile și dinamice);

➤ *competență psihosocială* (capacitatea de a stabili fără dificultate relații interpersonale adecvate cu elevii; adaptare la roluri diverse; capacitatea de comunicare eficientă atât cu grupul cât și cu elevii, separat; abilități de adecvare a forței/autorității la situațiile educaționale concrete; disponibilități de adaptare la variate stiluri educaționale; entuziasm, înțelegere, prietenie);

➤ *competență managerială* (capacitate de influențare a clasei și a fiecărui elev în parte; abilități de planificare și proiectare; capacitate decizională; capacitatea de a organiza,

monitoriza și coordona activitatea clasei/elevului; administrarea corectă a sancțiunilor și recompenselor; echilibru autoritate-putere-responsabilitate; rezistență la situațiile de stres);

➤ *competență psihopedagogică* (capacitate de determinare a gradului de dificultate a unui conținut; capacitate de a face accesibilă informația transmisă; empatie, capacitate de înțelegere a disponibilităților interne ale elevilor; creativitate în activitatea instructiv-formativă; atitudine stimulativă, energică, creativă; spirit metodic și clarviziune în activitate) (Iucu, 2001).

Îndeplinirea rolului de profesor presupune deținerea atât a unor competențe generale (prezentate mai sus), cât și specifice, de genul competențelor didactico-metodologice, competențe de comunicare asertivă și administrare a regulilor, recompenselor și sancțiunilor; de organizare și conducere a clasei de elevi; de evaluare a activității didactice și a diferitelor situații educative; competențe reflexive, critice (metacognitive) și de inovare a practicilor educaționale; de inițiere și promovare a parteneriatului școală-familie-comunitate; de promovare a valorilor democratice, europene.

Astfel, rolurile profesorului îmbracă aspectul unor funcții de execuție, respectiv:

❖ Facilitează realizarea proceselor de învățare, stabilirea de relații interpersonale, procesul de „adaptare la” și „integrare în” mediul școlar;

❖ Provoacă, incită, stimulează, încurajează, impulsionează, antrenează, animă elevii pentru a participa efectiv la desfășurarea activităților instructiv-educative propuse / oferite de către educator (în spiritul pedagogiei centrate pe elev);

❖ Ghidează / orientează procesele educative și ale dezvoltării personalității elevilor într-un sens mereu ascendent, optimizator;

❖ Gestionează situațiile educative astfel încât scopurile instructive educative vizate să fie atinse;

❖ Consiliază elevii pe durata desfășurării procesului educațional, oferindu-le sprijin în procesul dezvoltării personale și pentru valorificarea optimă a potențialului de care dispun;

❖ Analizează, observă, monitorizează, evaluează și reglează diferitele situații educative din mers sau în anumite momente de bilanț, pentru asigurarea unui învățământ de calitate, încununat de succes; comunică în mod eficient cu elevii, cu colegii, cu părinții, cu instituțiile implicate în realizarea procesului educațional, cu partenerii consacrați sau ocazionali interesați de activitățile pe care le furnizează sau realizează împreună cu elevii;

❖ Moderează, negociază relațiile cu caracter interpersonal (atât cele din sfera activităților profesionale cât și din sfera activităților cotidiene) în sensul eliminării diferitelor surse de conflict ce pot afecta buna desfășurare a procesului educațional;

❖ Promovează valorile asociate realizării unui învățământ de calitate, în conformitate cu politicile educaționale interne și în acord cu cele elaborate și popularizate la nivel European (Manea, 2019).

În studiul „Formarea competențelor pentru cariera didactică. Studiu exploratoriu” sunt operaționalizate competențele/abilitățile necesare unui profesor eficient: *stabilește cu claritate obiectivele pe care elevii urmează să le realizeze; identifică și concepe situații de învățare relevante pentru contextele de viață cotidiană ale elevilor; manifestă preocupare în a se adapta la diversitatea elevilor; încurajează interacțiunea socială a elevilor; creează și menține în clasă un climat favorizant învățării, motivației intrinseci pentru învățare; oferă elevilor sarcini de lucru provocatoare menite a le stimula creativitatea, dezvoltarea intelectuală; realizează o monitorizare continuă a progresului elevilor* (Manea, 2015).

Astfel, profesia de cadru didactic trebuie privită de către comunitate cu încredere și responsabilitate, necesitând standarde ridicate de profesionalism:

- *integritate*: crearea și menținerea relațiilor profesionale corespunzătoare; exersarea acțiunilor de zi cu zi cu corectitudine, de la gânduri la fapte;

- *onestitate*: comportarea cu imparțialitate, încredere și onestitate; exprimarea stimei față de o altă persoană, acționând și discutând sincer și corect;

- *respect*: toleranță, atenție și bună înțelegere cu alte persoane, respectând părerile și valorile lor, conștientizând

faptul că relația cu elevii și părinții acestora trebuie să fie bazată pe stimă și respect reciproc, încredere și confidențialitate;

- *responsabilitate*: oferirea priorității educației și instruirii elevilor; angajarea în activități de dezvoltare profesională continuă și de îmbunătățire a strategiilor de predare-învățare; colaborarea și cooperarea cu colegii în interesul educării și instruirii elevilor.

a. Competențe științifice, metodice și psihopedagogice:

- Să conducă procesul de predare-învățare-evaluare și să valorifice cunoștințele științifice de specialitate, psihopedagogice și metodice la nivel înalt;

- Să dovedească autoritate profesională recunoscută de către elevi, părinți și cadre didactice de specialitate;

- Să demonstreze că poate lucra cu elevi de diferite vârste și îi poate motiva pentru realizarea obiectivelor propuse.

- Să elaboreze și să folosească instrumentele de evaluare specifice procesului instructiv-educativ și nivelului de pregătire a elevilor;

- Să formeze elevilor competențele cheie: aptitudini și competențe lingvistice, de învățare, civice, interpersonale, interculturale și sociale, de exprimare culturală.

- Să posede cunoștințe de psihologie și de metodică.

b. Competențe manageriale:

- Să respecte legislația în domeniul învățământului;

- Să fie receptiv la nou și creativ;

- Să fie capabil să coordoneze activități diverse;

- Să fie capabil să se autoevalueze periodic și să realizeze schimbări în urma autoevaluării;

- Să realizeze diagnoza, prognoza și proiectarea activităților la disciplina pentru care este profesor;

- Să posede abilitatea de a da și ierarhiza sarcini;

- Să gestioneze corect bugetul de timp al celor cu care comunică.

c. Competențe de evaluare

- Să stăpânească tehnicile de control, de apreciere, de îndrumare, de perfecționare, de autoperfecționare;

- Să dețină capacități de analiză și sinteză, de construire a unor alternative, de luare a unor decizii optime în funcție de contextual dat;

- Să respecte specificul fiecărui tip de lecție;

- Să poată aplica normele de deontologie profesională;

- Să stăpânească tehnicile de verificare a îndeplinirii și respectării deciziilor, a măsurilor și îndrumărilor.

d. Competențe decizionale:

- Să stabilească variante ale deciziei și să o aleagă pe cea mai potrivită în momentul comunicării unor aspecte;

- Să lucreze în grup sau în echipă;

- Să motiveze elevul pentru a-l urma ca lider;

- Să dovedească flexibilitate și curaj în luarea deciziei corecte în momentul evaluării;

- Să-și asume responsabilitatea pentru toate aprecierile și recomandările făcute, acțiunile întreprinse;

- Să cunoască/stăpânească legislația, în general și legislația școlară, în special.

e. Competențe de relaționare:

- Să manifeste încredere și respect față de cei pe care îi educă;

- Să comunice deschis cu elevii și să manifeste corectitudine în relațiile cu aceștia;

- Să colaboreze cu elevii și cadrele didactice;

- Să consilieze elevii pe diverse probleme;

- Să aibă capacitate organizatorică, de persuasiune și rezistență la stres.

f. Competențe de formare:

- Să participe la cursurile de formare recomandate pentru cadrele didactice;

- Să realizeze momente de formare a cadrelor didactice debutante;

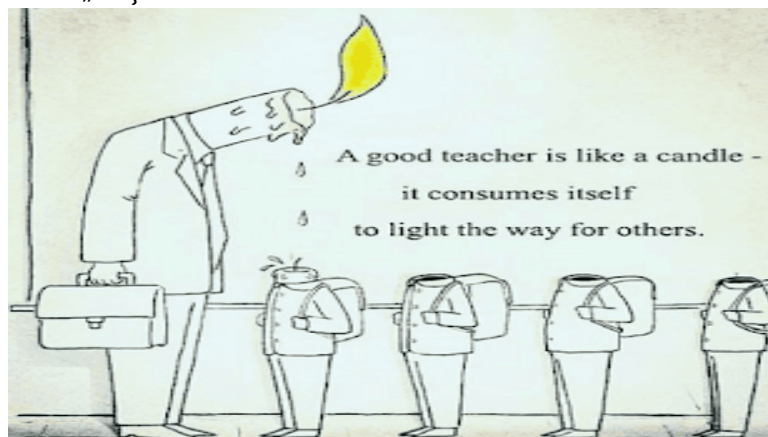
- Să motiveze cadrele didactice pentru propria dezvoltare profesională;

- Să consilieze cadrele didactice pentru realizarea schimbărilor în procesul de predare-învățare-evaluare.

Cadrul didactic are în primul rând rolul de a organiza și conduce activitatea didactică. Succesul în munca instructiv-educativă depinde în cea mai mare măsură de cadrele didactice, de competența și dragostea lor pentru profesie. Nici planurile de învățământ, nici programele școlare, nici manualele, nici baza materială de care dispune școala nu pot avea asupra elevului o influență care să se poată compara cu aceea a cadrelor didactice. Educatorul creează condițiile

necesare de muncă, organizează și conduce activitatea elevului, prin care dispozițiile lui se dezvoltă neconținut și se transformă în calitate.

„REȚETA” UNUI CADRU DIDACTIC DE SUCCES

Pe lângă toate aceste competențe, aptitudini și calități enumerate mai sus, profesorul ideal trebuie să aibă și intuiție, răbdare, empatie, iubire, devotament, corectitudine, seriozitate, tact pedagogic și multe altele.

În societatea contemporană, așteptările la nivelul cadrelor didactice sunt mai ridicate. Aceștia trebuie să fie experți în una sau două discipline de specialitate, ceea ce necesită un nivel ridicat de calificare academică. Profesionalismul în predare nu se reduce la un ansamblu de competențe individuale legate de o unică specializare, ea incluzând atât abilitatea profesorului de a funcționa ca parte a unei clase care învață, cât și capacitatea lui de a se deplasa către sau înspre alte domenii, diferite de cele în care este specializat la un moment dat, pentru a dobândi noi experiențe care îi pot îmbogăți competența de predare.

Pregătirea inițială și continuă trebuie să aibă în vedere înzestrarea cadrului didactic cu competențele necesare, astfel încât acesta să se simtă confortabil în fața clasei, în toate situațiile care pot apărea în cursul activității sale educaționale. Pentru o bună prestație profesională, cadrul didactic are nevoie să aibă încredere în sine și în competențele sale profesionale, să stăpânească modalități de rezolvare a situațiilor critice, tensionale sau conflictuale, să fie capabil să gestioneze situațiile tipice și să poată dezvolta soluții pentru cele atipice, toate acestea și multe altele îi sunt indispensabile muncii sale. Se ajunge adeseori la situația în care incapacitatea profesorului de a gestiona situațiile critice determină starea de stres a acestuia, condiții care se răsfrâng asupra copilului. Munca în educație înseamnă acumularea de tensiune, presiune concentrare, stres, înseamnă responsabilitatea pentru o clasă întregă de elevi.

Pe măsura acumulării experienței și a dezvoltării aptitudinilor pedagogice, o persoană dobândește măiestrie pedagogică..Profesorul este capabil să sesizeze, în interiorul unei situații concrete, informațiile care îi vor permite să intervină într-o manieră adecvată, el utilizează în mod adecvat aceste informații și acționează într-o manieră inovativă pentru soluționare problemelor.. Vorbind despre competențele necesare, standarde, se impune și valorizarea lor. Cel mai bun indicator al eficienței și competenței unui profesor sunt rezultatele sale, elevii. Astfel bogăția de cunoștințe, deprinderi, capacități și credințe care îl caracterizează pe un profesor se vor transmite și însuși

elevilor acestuia. Din acest motiv un profesor trebuie să fie devotat elevilor și învățării acestora. Un profesor trebuie să plece de la ideea că toți elevii pot cu adevărat învăța. Mai mult decât atât, ei chiar trebuie să pună în practică acest principiu. Profesorului desăvârșit îi place să lucreze cu tinerii și se pricepe să împărtășească cunoștințele lui tuturor elevilor, chiar dacă aceștia sunt foarte diferiți prin trăsăturile și talentele lor. Succesul este garantat de încrederea profesorului în demnitatea și valoarea oricărei ființe umane și în potențialul care există în fiecare. Având în vedere că nu lucrează doar cu un singur elev, ei trebuie să ia în considerare faptul că elevii sunt diferiți, iar diferențele dintre ei influențează învățarea. Pentru a lua în seamă particularitățile individuale, profesorii trebuie să își cunoască foarte bine elevii. Tipul acesta de înțelegere nu este lipsit de importanță, deoarece profesorul trebuie să îl folosească constant pentru a-și modela metodele de predare.

Un profesor bun învață din experiență, învață atunci când îi ascultă pe elevi, când îi observă lucrând. Lucrurile pe care le află despre elevi în timpul procesului de educație devine automat parte a competențelor lui didactice.

Pentru a servi mai bine interesele elevilor, un bun profesor este foarte atent ca toți elevii să beneficieze de aceeași grijă din partea lui și să nu lase ca presupusele sau realerile lor handicapuri sau incapacități, diferențele individuale, contextele culturale sau sociale diferite din care provin aceștia, să influențeze relațiile dintre el și elev.

Profesorii trebuie să fie atenți și interesați și despre ce cred elevii despre ei înșiși, de motivațiile lor, de efectele învățării asupra relațiilor lor cu grupul de prieteni, dar și de dezvoltarea caraterului lor, de aspirațiile și calitățile lor.

Toate aceste competențe necesare unui profesor vor influența performanțele elevilor, modul lor de raportare la procesul de învățare, precum și dragostea sau aversiunea lor față de școală. Procesul instrucției, care este oglinda competențelor și aptitudinilor profesorului, este un mod de relaționare informațională cu elevul, bazat pe tehnologia cuvântului. Ea reprezintă, după cum arată J. Bruner, conducerea celui ce învață printr-o succesiune de enunțuri și reenunțuri ale unui corp de cunoștințe. Cuvântul educatorului este un vehiculator de cunoștințe, dar nu numai atât. El conferă semnificații, dă greutate acțiunii de sfătuire, consiliere, îndrumare a elevului. El are puteri energetice: inhibă sau stimulează, încurajează sau blochează inițiativa elevului. Este un instrument de apreciere, aprobare, evidențiere a elevului, sau unul de critică, dezaprobare, blamare a acestuia. Strategia de a explora aceste resurse este principalul indicator al abilităților psihosociale ale profesorului de a comunica cu profunzimea personalității elevului și de a atrage la cooperarea interpersonală. Imaginea dascălului, în dubla sa ipostază de arhitect al sufletului copilului și aceea de om de știință, care îl conduce pe copil prin labirintul cunoașterii, rămâne întipărită pentru toată viața, în memoria sufletească a fiecăruia dintre noi. Întreaga activitate a dascălului este călăuzită de vocație.

Aceasta constă într-o înclinație specială pentru activitatea pedagogică, pentru cunoașterea copilului și dirijarea acestuia pentru formarea personalității sale. „Noi, cei mari, uităm adesea că am fost copii. Și lucrul acesta ar trebui să ni-l aducem aminte, mai ales când ne găsim în fața copiilor.” (Alexandru Vlahuță)

„Dacă un copil nu se poate adapta metodelor noastre de predare, poate ar trebui să ne adaptăm noi cerințelor lui” spunea Ignacio Estrada.

Așadar, pentru a fi un dascăl desăvârșit trebuie să faci o alegere: tu sau elevul? Dacă te alegi pe tine trebuie să urmezi indicațiile unui proces bine dictat, iar dacă alegi elevul trebuie să fii atent să nu fii sancționat că-ți faci prea bine treaba, de aceea mulți dascăli s-ar apropia de ideal dacă ar fi lăsați să lucreze așa cum știu ei cel mai bine.

Ca o concluzie, profesorii desăvârșiți sunt următorii: cei constructiviști, cei echitabili, adaptabili, creativi, empatici, constanți etc. William Arthur Ward afirma că: „Profesorul mediocru vorbește. Profesorul bun explică. Profesorul foarte bun demonstrează. Profesorul eminent inspiră. ”

„Ca să ajungi un profesor bun trebuie să dovedești o pătrime competentă și trei pătrimi actorie.” (Gail Kathleen Godwin).

Bibliografie

1. Albuлесcu, M, Albuлесcu, I. (2015). Motivational Benchmarks for teaching career choice, în *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, ERD 2015, vol. 209, p. 9 – 16
2. Alexandru Vlahuță - Texte alese

3. Bayar, A., (2014), The Components of Effective Professional Development Activities in terms of Teachers' Perspective, în *International Online Journal of Educational Sciences*, vol. 6, Nr. 2, p. 319-327
4. Catalano, H.(2017) E-Portfolio - a complementary assessment method in continuous training programs, in Proceedings of the 12 th International Conference On Virtual Learning, p.215-217
5. Chiș, V., (2005), *Pedagogie contemporană. Pedagogie pentru competențe*, Cluj- Napoca: Casa Cărții de Știință,
6. Iucu, R. B. (2001). *Instruirea școlară. Perspective teoretice și aplicative*, Iași: Editura Polirom
7. Geissler, E. (1977), *Mijloacele de educație*, București: Editura Didactică și Pedagogică
8. Gopinath, S. (2015). Teaching as a career – a descriptive study about the qualities
9. required to be a good teacher, în *Golden Research Thoughts*, Vol. 4, Nr. 8, p.1-7
10. Mariana Dragomir, *Managementul activităților didactice*, Editura Eurodidact, Cluj
11. Marin T. *Profesionalizarea activității didactice între „dezirabil” și „inevitabil*
12. Manea, A.D. (2019). Managementul grupei de copii și al carierei didactice, în *Sinteze de*
13. *pedagogia învățământului preșcolar*, coord. Albulescu, I, Catalano, H., Ed. Didactica Publishing House, București, p. 445-473
14. Manea A.D. (2015). Training of the didactic competencies. An exploratory study, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Psychologia-Paedagogia*, vol.60, Nr. 2, p. 33-44

15. Manea, A.D. (2019). Personalitatea profesorului din învățământul primar, în *Sinteze de pedagogia învățământului primar*, coord. Albulescu, I, Catalano, H., Ed. Didactica Publishing House, București, p. 411-439
16. Manea, A. D., Stan N. C. (2015). Opting for the teaching profession: vocation or opportunity, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Psychologia-Paedagogia*, Nr.1, p. 89-97
17. Manea, A. D. (2016). Tendințe actuale în învățarea pe tot parcursul vieții pentru profesori din învățământul primar și preșcolar, în vol. *Rethinking Social Action. Core Values*, p.751-757, Editura Medimont, Bologna
18. Stan, N.C, The involvement of the universities in adult education – compulsion or necessity? in *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 142 (2014), 214 – 219
19. Stan, N.C, Manea A.D. (2012). Profesorul manager în contextual paradigmei
20. Educaționale contemporane, în Vol. *Instrucție și educație în școala contemporană*, Tîrgu- Mureș: Editura Maris, pp. 253-259
21. Stanciu, N., Stanciu, R.M., *Reflecții metodice și psihopedagogice*, Editura CCD,,I.Gh. Dumitrascu” Buzau, 2005
22. Pânișoară, I.O. (2009), *Profesorul de succes; 59 de principii de pedagogie practică*, Ed.
23. Polirom, Iași
24. . www.scribd.com/doc/.../Competențele-profesorilor
25. <http://www.prouniversitaria.ro/carte/practica-pedagogicaformarea-profesorilor-pentru-invatamantul-primar-si-prescolar/rasfoire/>